

Az ICLA (AILC) tokiói kongresszusa

Tokióban, 1991 augusztus 23. és 28. között tartotta tizenharmadik kongresszusát a Nemzetközi Összehasonlító Irodalomtudományi Társaság.

Hét szekció előadásait futottak egymással párhuzamosan három napon át reggeltől estig. A szekciók előadásait műhely- és kerekasztal beszélgetések, szimpozionok és vitáik kísérték. A szekciók témái a következők voltak: a vágy drámái, a szépség látomásai, látomások a történelemben, a narráció hatalma, víziók és revíziók az irodalomelméletben, a másság látomásai, ázsiai összehasonlító irodalomtudomány. A műhelybeszélgetések témái: fordítás és modernizáció, feminista újítások az irodalomelméletben, Madonna-alakok a japán irodalomban, „posztmodernség”?, avantgarde a harmadik világban.

A kongresszus magyar résztvevői a következő címekkel tartottak előadást: *Beveczky Gábor* „Dialogical Narrative and Interactive Metaphor”, *Karafiáth Judit* „Le goût de Proust: Un cas de méditation”, *Klaniczay Tibor* „Le beau dans l'esthétique du maniérisme”, *Pál József* „Mors Osculi”, *Rév Mária* „Realité et vision”, *Szegedy-Maszák Mihály* „Canon and History”, *Szili József* „The Generic Aspects of Eastern and Western Literariness: an Acritical System of Criticism Defined from Narrative”, *Tverdota György* „Un néoclassicisme au XXe siècle”.

A kongresszus során újválasztották az ICLA egyes tisztségviselőit. Az ICLA új elnöke Maria-Alzira Seixo. Szegedy-Maszák Mihály tagja lett a Büronak, és továbbra is tagja a Koordinációs Bizottságnak.

„Lélektani és poétikai megújulás a századelő magyar elbeszélő irodalmában”, Budapest, 1991. október 17-18.

A Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézete és az Újvidéki Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete közös konferenciát tartott 1991. október 17-én és 18-án Budapesten a „Lélektani és poétikai megújulás a századelő magyar elbeszélő irodalmában” címmel.

Az elsőként elnöklő *Bodnár György* megnyitó és a téma jelentőségét méltató szavai után *Bori Imre* előadására került sor. Az expoze a jellem- és sorskép ábrázolásáról szolt Jókai Mór regényének, *A tengerszemű hölgynek* sajátosságait vizsgálva. Hasonlóképpen, *Rónay László* „Hasadtlelkű hősök” című előadása is a jellemábrázolás korabeli lehetőségeit kutatta. Három író művét hasonlította össze: Juhász Gyula: *Orbán lelke*, Harsányi Kálmán: *A kristálynézők* és Török Gyula: *A zöldköves gyűrű* című műveit elemezve. *Angyalosi Gergely* a hagyományos nemi szerepek és a poétikai tradíciókhoz való ragaszkodás összefüggését vizsgálta Lovik Károly *A kertelő agár* című kisregénye kapcsán.

Szünet után az ülést *Bori Imre* vezette, s elsőként *Bányai Jánosnak* adta meg a szót. Az újvidéki előadó Ambrus Zoltán életművét vizsgálva jutott el a regényforma átalakításának problematikájához, s azokhoz a nehézségekhez, amelyekkel a kor magyar írójának szembe kellett néznie. Az első konferencinapot *Dérczy Péter* zárta, aki Krúdy Gyula *Mit látott Vak Béla...* című írása kapcsán a regénytörédék poétikai jellegzetességeiről szolt.

A következő munkanapon *Bányai János* látta el elsőként az elnöki tiszttet. Ekkor került sor *Bodnár György* „Lélektan és fantasztikum” című előadására, amely Babits Mihály regényét, *A gólyakalifát* értelmezte. Kitért a műben fellelhető lélektaniség modern és tra-

dicionális vetületére, valamint ennek összefüggésére a fantasztikum poétikájával. Érdekes összehasonlítási lehetőséget kínált ezzel a gondolatmenettel *Utasi Csaba* előadása, amelyben szintén erről a műről volt szó, ám ezúttal az író egyéb novelláival való összefüggésben. Némileg eltérő, de a magyar próza fejlődését nem kevésbé érintő területen mozgott *Pomogáts Béla* dolgozata; Pomogáts az expresszionista regény magyar kísérleteként interpretálta Déry Tibor regényét, *A kéthangú kiáltást*.

Ugyanő elnökölt a konferencia zárórészében is, amikor *Harkai Vass Éva* és *Gerold László* előadásaira került sor. Az első dolgozat a korai Kosztolányi-novellák lélektaniségát, s az emberi pszichéről alkotott koncepcióját boncolta. *Gerold László* Karinthy Frigyes elbeszéléseiről szolt, kimutatva a kor kihívásaira adott poétikai-szépprózai válaszokat ebben az életműben. Az előadásokat mindkét napon termékeny vita követte. Zárszavában *Bodnár György* és *Bori Imre* egyaránt hangsúlyozta, hogy a nagymúltú konferencia a jelenlegi nehéz időkben is ellátta feladatát, s ennek talán még nagyobb volt a jelentősége ezúttal, mint a múltban.

Angyalosi Gergely

„Az irodalmi interpretáció”, Budapest, 1991. november 5-6.

1991. november 5-én és 6-án az MTA Irodalomelméleti Munkabizottsága, Poétikai Munkabizottsága, valamint az MTA Irodalomtudományi Intézete Elméleti Osztálya konferenciát rendezett az Irodalomtudományi Intézetben, „Az irodalmi interpretáció” címmel. Az előadásokat és a vitákat igen nagy érdeklődés kísérte.

A szervezők olyan kerekasztal-megbeszélésre kérték fel a résztvevőket, ahol megvitatható, rövid előadások váltakoznak mindenki számára nyílt, kötetlen vitákkal; e törekvésük sikerrel is járt. A vitára fordítható idő gyakran inkább kevésnek bizonyult, a 14 előadás szétfeszítette a másfél napra tervezett konferencia kereteit.

Az első délelőttön *Szili József* elnökölt. Először *Kocziszký Éva* előadása hangzott el („Szamothraké — megfontolások a mitológia hermeneutikájához Creuzer szimbólumelmélete alapján”), amely a múlt századi német szerző érdekes újraértelmezése volt. *Szegedy-Maszák Mihály* „A kánonok szerepe az értelmezésben” című előadása azt taglalta, hogy mi a kapcsolatok — történeti és szinkron vonatkozásban — az irodalmi kánonoknak a műértelmezés gyakorlatával és elméletével. Ezután ismét hermeneutikatörténeti téma került terítékre (*Bacsó Béla*: „A megismert megismerése” — Egy hermeneutikai toposz értelmezéséhez”). *Angyalosi Gergely* Barthes Michelet-könyvéről, a történetírás mint szöveg (mint irodalom?) problémájáról értekezett („A történelem mint irodalmi diskurzus”). A délelőttöt *Margócsy István* zárta, aki „Interpretáció vagy magyarázat” című előadásában Tandori Dezső nagy-szerű *Koppar koldús* c. kötete kapcsán fejtette ki a két kategória közötti különbségről vallott nézeteit.

Délután az elnöklést *Szegedy-Maszák Mihály* vette át. Elsőként *Kovács Árpád* kapott szót, aki „Az etimológia helye a műértelmezésben” címmel főként Gogol: *Egy örült naplója* című művének néhány etimologikus furlangjára hívta fel a figyelmet. *Veres András* „Édes? Anna? Problémák?” című előadása Kosztolányi regényének félig-meddig kritikai igényű kiadására és ezzel összefüggésben az értelmezési nehézségek kérdésére összpontosított. *Schulcz Katalin* „Értékproblémák” címmel a Harmadik Birodalom értékválasztásai, értékrendje (s ezzel kapcsolatban a totális diktatúrák értékdictátumai) fölött tartott szemlét. *Varga László* előadásának címe magáért beszél: az előadó „A kortárs irodalmi művek értelmezhetőségéről” szolt.

Másnap délelőtt *Bojtár Endre* volt a konferencia elnöke. A vitában végig aktív *Bernáth Árpád* „A fikcionalitás és az értelmezés” című előadásában azt fejtette ki, hogy a nyelvhez inherens módon hozzátartozik a fiktitivás. *Kálmán C. György* arról beszélt, hogy az értelmezés alanyára, az értelmezők státusára is figyelmet kell fordítani („Értelmezés és profizmus”). *Odorics Ferenc* „Interpretációs maximák” című előadása bizonyos korlátozott érvényű szabályokat fektetett le, amelyek az értelmezést (bizonyos közösségekben) irányít-